
Notiser

MEDISINSK NYTT

CT eller ultralyd ved akutt appendisitt?

Appendisitt er fortsatt en klinisk utfordring, og det kan være vanskelig å stille diagnosen. Både ultralyd og CT er tatt i bruk som hjelpemidler, men med varierende diagnostisk treffsikkerhet. Nå har kanadiske forskere gjort en metaanalyse som omfattet ca. 9 300 barn og 4 300 voksne (Radiology 2006; 241: 83 – 94).

I studiene med barn fant man en sensitivitet på 88 % og spesifisitet på 94 % for diagnosen akutt appendisitt med ultralyd. De tilsvarende tallene var 94 % og 95 % ved CT. Hos voksne var sensitivitet og spesifisitet ved ultralyd henholdsvis 83 % og 93 %, og for CT var både sensitivitet og spesifisitet 94 %. CT hadde en signifikant bedre sensitivitet i begge gruppene, men grunnet strålebelastning råder forskerne til omtentksom bruk av CT, spesielt hos barn.

Effektiv forbedring av amerikansk helsevesen

Kvaliteten på helsevesenet i USA viser store variasjoner. I desember 2004 lanserte Institute for Healthcare Improvement kampanjen «100 000 liv». Målet var å unngå 100 000 sykehusdødsfall i løpet av 1,5 år (BMJ 2006; 332: 1328 – 30).

Etter kampanjens slutt i juni 2006 ble det beregnet at 122 000 liv var spart (BMJ 2006; 332: 1468). Mer enn 3 000 sykehus, tilsvarende 75 % av USAs sykehussenger, inngikk i kampanjen, som baserte seg på kunnskapsbaserte kvalitetsforbedringer. Disse omhandlet tiltak for å forebygge hjertedød og dødsfall pga. infeksjoner og feilmedisinering.

Som følge av kampanjen har Institute for Healthcare Improvement bygd opp en nasjonal infrastruktur som antas å styrke det amerikanske helsevesen også på lengre sikt.

Statiner ved hjertesvikt?

Personer med kronisk hjertesvikt som ble behandlet med statiner, hadde redusert risiko for død eller for å bli innlagt i sykehus med hjertesvikt sammenliknet med de som ikke brukte statiner. Det viser resultatene fra en kohortstudie med ca. 25 000 personer fra California (JAMA 2006; 296: 2105 – 11).

Tidligere studier har også indikert at det er gunstig for hjertesviktpasienter å bruke statiner. Men studiene har ikke vært randomisert. Dessuten har mange kliniske studier av statiner ekskludert mennesker med hjertesvikt. Kunnskapen om bruk av statiner ved denne tilstanden kommer derfor kun fra observasjonsstudier.

Styrket hypotese for patofysiologi ved depresjon

I mer enn 30 år har man antatt at nivåer av monoaminer i hjernen har sammenheng med depresjon, men man har ikke visst hvilke mekanismer som ligger bak. Enzymet monoaminoksidasehemmer-A (MAO-A) øker metabolismen av både serotonin, noradrenalin og dopamin.

Nå viser en studie av 17 pasienter med alvorlig depresjon at disse hadde en høyere tetthet av MAO-A i hjernen målt ved positronemisjonstomografi enn det man fant hos et tilsvarende antall friske kontrollpersoner (Arch Gen Psychiatry 2006; 63: 1209 – 16). Funnene gir bl.a. grunnlag for dyreeksperimentelle studier, noe som hittil har vært vanskelig i depresjonsforskning.

Ulike kulturer – like holdninger

Omkring halvparten av alle nye hivsmittede verden over er unge voksne i alderen 15 – 24 år. Mange steder har kampanjer for å endre seksualatferd eller øke bruk av kondom mislyktes. Hvorfor?

Britiske forskere har gjort en systematisk gjennomgang av 268 kvalitative studier fra ulike land og kulturer (Lancet 2006; 368: 1581 – 6). De fant sju felles nøkkelområder. Bl.a. vurderte ungdommer smitterisiko hos ev. partnere etter hvorvidt disse virket «rene» eller «urene», seksualatferd førte til straff og belønning, og bruk av kondom var stigmatiserende og forbundet med manglende tillit.

I alle kulturer var det forventet at kvinnene tok ansvaret for prevensjon – selv om jentene ble regnet som «lette på tråden» dersom de hadde kondomer i vesken.

Postoperative sårinfeksjoner

Postoperative sårinfeksjoner er vanlig og medfører ekstra plager for pasienten og økte kostnader for sykehuset. Derfor er det viktig å kartlegge hvilke pasienter som er særlig utsatt.

En gjennomgang av journaler fra nesten 1 500 gastrokirurgiske pasienter i USA viste at infeksjoner i såret oppsto hos nesten 10 % (Arch Surg 2006; 141: 1014 – 8).

Blodtransfusjoner under inngrepet og samtidig forekomst av andre betennelsessykdommer var uavhengige risikofaktorer for senere sårinfeksjon. I motsetning til enkelte tidligere undersøkelser kunne denne ikke vise noen forebyggende effekt av antibiotikabehandling.

Hva skjer under tungetale?

Tungetale (glossolali) er betegnelsen på motorisk tale uten at den bevisste personlighet er med, ofte med uforståelige ord. I en studie fra Universitetet i Pennsylvania har forskere nå for første gang gjennomført en undersøkelse av fem kvinner mens de talte i tunger (Psychiatry Res 2006; 148: 67 – 71).

Kvinnene hadde ingen psykiske eller somatiske lidelser og brukte ikke medikamenter som kunne påvirke hjernefunksjonen. De ble undersøkt med enfotonstomografi (SPECT) under sang og tungetale, og resultatene viste signifikante forskjeller. Flere hjernestrukturer så ut til å være involvert. Det var redusert aktivitet i bl.a. pannelappene og økt aktivitet i øvre venstre parietallapp.

HCV-infiserte donorer øker dødeligheten ved hjertetransplantasjon

Pasienter som blir hjertetransplantert fra en hepatitt C-virusinfisert donor, lever kortere enn de som får organ fra donorer som ikke har hepatitt C. Det er konklusjonen i en studie publisert i *JAMA* (2006; 296: 1843 – 50).

Studien omfattet nesten 11 000 hjertetransplantasjoner som var utført hos voksne pasienter i USA i perioden 1994 – 2003. 261 donorer var HCV-positive.

Å motta et hjerte fra en HCV-infisert donor var forbundet med en dobbelt risiko for død (hasardratio 2). Det viste seg at dødeligheten var høyere uansett pasientens alder eller om pasienten hadde hepatitt C fra før. Den økte dødeligheten skyldtes koronar- og leversykdommer.

Hypnoterapi mot bryst smerter?

Hypnoterapi reduserte smerten hos en gruppe pasienter med ikke-kardial brystsmerte, og de brukte også mindre medikamenter. Det er konklusjonen i en studie med 15 pasienter med anginaliknende symptomer, men med normal koronar angiografi (Gut 2006; 55: 1403 – 8).

Pasientene deltok på 12 sesjoner med hypnoterapi, som varte en halvtime hver gang, i 17 uker. Kontrollpersonene fikk samme antall sesjoner med støttesamtaler og placebomedisin.

12 av de 15 pasientene i intervensjonsgruppen rapporterte bedring av smerter og velvære sammenliknet med tre av 13 kontrollpersoner. Forfatterne anbefaler å forsøke ut denne behandlingsformen i større studier.

Publisert: 14. desember 2006. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.